

Mihail POISIC

doctor în economie, Institutul de Economie, Finanțe și Statistică, ASM
 доктор экономики, Институт экономики, финансов и статистики, АИМ
 Doctor in economics, Institute of Economy, Finance and Statistics, ASM

DOVEZI INDIRECTE ALE CORUPȚIEI

Un element de cimentare a economiei tenebre este, desigur, corupția. Însă, deși partidele de guvernământ și structurile puterii fac declarații numeroase și vaste cu privire la ostilitatea implacabilă față de orice manifestare a corupției, acest fenomen își consolidează tot mai mult pozițiile. Astfel, organizația neguvernamentală „Transparency International”, organizație demnă de încredere, a constatat, în baza studiilor realizate, că în Republica Moldova indicele de percepție al corupției, în anul 2011, a fost unul penibil și a constituit 2,9 puncte, iar în 2010 am fost incluși pe lista celor mai corupte țări ale lumii, în care indicele respectiv este sub 3 puncte. În anul 2009, Moldova a înregistrat un punctaj decent de 3,3.

Însă, până una alta, trebuie să constatăm cu regret că, mai departe de declarații tari și acțiuni în justiție pe numele unor șperțari de rând, nu se prea văd mari progrese. În același timp, fiind puși în fața realității debandadei create, se aud deja voci chiar din rândurile Alianței de guvernare, care susțin că rădăcinile economiei subterane și corupției se trag din cele mai înalte eșaloane ale puterii. Chiar și prim-ministrul Vladimir Filat, încă în anul 2009, a fost nevoit să recunoască public existența unor „mafii ale peștelui” și „ale cărnii”. Faptul a fost recunoscut, dar până în prezent nu s-a întreprins absolut nimic pentru a le eradica, iar noi plătim în continuare o treime în plus pentru fructele de mare.

O situație la fel de dramatică se înregistrează și pe piața produselor petroliere. Se cunoaște că prețurile de vânzare cu amănuntul la benzină și motorină sunt controlate de stat. În conformitate cu punctul 4.7 din **Metodologia formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere**, aprobată prin Hotărârea ANRE nr.63 din 30.05.2002, „...pentru activitatea de import și comercializare cu ridicata, cât și cea de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale și a gazului lichefiat rata anuală de rentabilitate (profit) nu poate depăși 10% din cheltuielile și consumurile anuale aferente acestor activități”.

Dar pentru a eluda această interdicție, lubrifianții și carburanții sunt importați masiv în Moldova prin companii offshore care sunt înregistrate în Taiwan, Andorra, Luxemburg, India, Israel, Coreea de Sud, SUA și multe alte state cu o reputație foarte discutabilă în astfel de afaceri.

Însă structurile puterii abilitate să supravegheze această piață cu încăpățănare se fac că nu văd nimic din cele descrise, cum, de altfel, nu observă nici supraestimarea prețurilor cu 5-10 la sută și chiar peste acest nivel comparativ cu vecinii noștri (fără accize). Dar majorarea prețurilor la produsele petroliere cu numai 1% oferă anual până la \$10 mil. suplimentar.

La fel, ei nu se autosesizează nici în situația în care prețurile mondiale la benzină și motorină au scăzut cu mult timp în urmă față de perioada de iarnă cu peste 20%, iar prețurile noastre interne au scăzut cu doar 3%.

Iar justiția Republicii Moldova, cea „echitabilă”, la 8 decembrie 2011, pronunță un verdict crucial, conform căruia listele de prețuri unice ale importatorilor pentru întregul sortiment de produse petroliere, pe parcursul mai multor ani deja, nu sunt formate prin înțelegeri de cartel, dar ca urmare a unor coincidențe de tot banale!

Un exemplu nu mai puțin elocvent de protecție a afacerilor îl reprezintă tendințele pe piața zahărului. Este cunoscut faptul că, până în anul curent, în țară circa 90% din sectorul zahărului din sfecla de zahăr au fost controlate de întreprinderea moldo-germană „Sudzucker Moldova”. Făcând lobby pentru a închide accesul pe piața internă a importurilor prin aplicarea din anul 2003 a unei taxe vamale de bază și unei suplimentare „Safe-guard” în mărime totală de circa 70%, producătorii de zahăr, dar și comercianții, în toți acești ani, sub diferite pretexte inventate, majorau în exces prețurile de vânzare.

Drept consecință, în anul 2011 vânzările nete realizate de „Sudzucker Moldova” au ajuns la 928,9 mil. lei, la o marjă de profit de 55,72%!

Și din moment ce „rata rentabilității vânzărilor (marja de profit) se calculează ca raport între profitul net și cifra de afaceri aferentă vânzărilor”, costurile companiei și alte cheltuieli în suma vânzărilor de bunuri și servicii pentru anul 2011 au constituit doar 44,28%! Pentru o întreprindere industrială, mai ales, pentru una specializată în procesarea materiilor prime de origine agricolă, chiar și pe plan mondial, nemaivorbind de Republica Moldova, este un lucru fantastic!

Nu mai puțin reprezentativă este și practica „reglementării” de stat a tarifelor pe piața asigurărilor. Actuala Metodologie de calcul al primei de asigurare de bază și al coeficienților de rectificare pentru asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule (Hotărârea Guvernului nr.318 din 17.03.2008) stabilește că în cazul asigurării interne sunt incluse cheltuielile asigurătorului de până la 25% și marja de profit de până la 10%, iar în cazul sistemului Cartea Verde cheltuielile nu depășesc 20%, marja de profit până la 7% și cheltuielile de reasigurare până la 18%. În plus, aceste tarife includ contribuțiile în Fondul național de garanție și Fondul de compensare în sumă de 2,5% și 0,5% sunt transferate pe contul Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF).

Astfel, în tariful de asigurare internă a fost inclusă norma de rambursare a banilor în cazul evenimentelor asigurate în mărime de cel puțin 62% din sursele acumulate, iar în sistemul Cartea Verde – 52%. Dar rezultatele din ultimii ani arată că funcționarii CNPF, abilitați cu funcția de revizuire și ajustare anuală a acestor tarife, le majorau sistematic aproape dublu. În final, pe parcursul ultimilor șase ani, companiile de asigurare au acumulat mai bine de 2 mld. lei, achitând doar puțin sub 650 mil. lei pentru cazurile asigurate.

Acest șir de exemple ar putea fi continuat cu cazuri similare de miopie și inactivitate imorală a autorităților de reglementare și supraveghere și în alte sectoare ale economiei Republicii Moldova. Totuși, se pare, și fără ele este deja clar că în țară de mult timp sunt puse la punct scheme criminale, clanurile oligarhice au împărțit între

ele fluxurile de numerar, iar reglările de conturi declanșate sporadic la cel mai înalt nivel sunt rezultatul unei lupte de culise pentru reîmpărțirea sferelor de influență.

Desigur, ceea ce am prezentat aici pentru instanța de judecată constituie doar dovezi indirecte și, de aceea, în ciuda numeroaselor publicații și declarații în mass-media, acestea rămân în continuare „neobservate” de către structurile de anchetă și alte instituții de ordine. Acest lucru este de înțeles, întrucât ele, de rând cu corpul judiciar, sunt încadrate într-o singură configurație a puterii.

Peștele putrezește de la cap. Și cel mai elocvent exemplu pentru ilustrarea ideii respective este faptul cum, pe parcursul a mai multor ani, înalta nomenclatură a țării, în primul rând, a neglijat Legea RM nr. 1264 din 19.07.2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere. Nu e destul că conținutul declarațiilor depuse nu a fost, de fapt, verificat, ba mulți dintre „slugile poporului” nici nu le-au completat, fără nicio consecință pentru ei. La fel, și în acest an, la sfârșitul zilei de 30 ianuarie, data limită de depunere a declarațiilor menționate, din cei 4 mii de exponenți ai „elitei” puterii noastre la Comisia Centrală de Control au depus numai 150 declarații!

Luând în considerație că actul normativ specificat a fost unul extrem de ineficient în toți acești ani, la insistența tutorilor noștri occidentali, prin Legea RM nr.181 din 19.12.2011 în acesta au fost operate o serie de amendamente. În special, la 1 martie, curent, urma să fie înființată o comisie anticorupție (Comisia Națională de Integritate), dar procesul de desemnare a componenței acesteia a durat până la sfârșitul lunii iunie, iar până în prezent nu au fost aprobate candidaturile președintelui comisiei și adjunctului acestuia. Drept urmare, demnitarii fac în continuare tot ce doresc.

Este, însă, vorba de un singur amănunt din pseudocombaterea corupției. Or, lipsa de răspundere și responsabilitate reală pentru unele domenii concrete de activitate publică conduce la monopolizarea ulterioară a piețelor de bunuri și servicii, extinderea înțelegerilor de cartel și

punerea în aplicare a unei imense varietăți de scheme ilegale pentru a storce de bani cetățenii și agenții economici, dar și de evaziune fiscală de amploare. De exemplu, în cinci luni, curent, importurile au crescut cu 5,2%, iar veniturile din TVA la import s-au majorat cu doar 4.7%.

Cu tristețe trebuie să recunoaștem că aforismul „businessul vine la putere pentru a face un business din putere” este pe deplin implementat în Republica Moldova. Și, după cum arată exemplul de mai sus referitor la declarații, la cel

mai înalt nivel lipsește voința politică, cel puțin, pentru o mimare iluzorică a dorinței de a schimba ceva. De aici se impune de la sine o concluzie clară: atâta timp cât în țară nu va fi formată o masă critică de cetățeni doritori să declare război economiei subterane și corupției, noi suntem sortiți să ducem și în continuare o viață în sărăcie și nesiguranță, rămânând, totodată, cel mai sărac stat din Europa nu doar în plan material, dar și în cel spiritual.

КОСВЕННЫЕ УЛИКИ КОРРУПЦИИ

Цементирующим звеном теневой экономики, безусловно, является коррупция. И, несмотря на многочисленные и пространные декларации правящих партий и властных структур о своей непримиримости к любым проявлениям коррупции, данный феномен всё больше укрепляет свои позиции. Так, авторитетная неправительственная организация Transparency International зафиксировала, что согласно проведенных ею исследований индекс коррупции в Молдове к концу 2011 года составил нелицеприятных 2,9 балла, и с 2010 года мы включены в перечень наиболее коррумпированных стран мира, у которых данный индекс менее 3-х. В 2009 году у Молдовы еще было благопристойных 3,3 балла.

A пока с прискорбием приходится констатировать, что дальше громких заявлений и отдельных судебных исков в отношении рядовых взяточников существенных подвижек не предвидится. В тоже время, сталкиваясь с реалиями творимой вакханалии, уже и из рядов правящего Альянса вырываются голоса, указующие на то, что корни теневой экономики и коррупции ведут к высшим эшелонам власти. Даже премьер-министр Влад Филат ещё в 2009 году вынужден был публично признать наличие «рыбной» и «мясной мафий». Факт признан, но до сих пор так ничего и не сделано для её искоренения, и мы по-прежнему на треть переплачиваем за морепродукты.

INDIRECT EVIDENCE OF CORRUPTION

The corruption, of course, is a cementation element of the tenebrous economy. But while the government parties and power structures make numerous and broad statements about its implacable hostility to any manifestation of corruption, this phenomenon increasingly consolidates its positions. Thus, the non-governmental organization "Transparency International", an organization, worthy of trust, on the base of the studies, has found that in the Republic of Moldova the index of corruption perception in 2011 was a painful one and it was of 2.9 points, and in 2010 we have been included in the list of the most corrupt countries, where this index is less than 3 points. In 2009, Moldova registered a decent rating of 3.3.

But meanwhile, unfortunately we must acknowledge that beside loud statements and court proceedings on the name of certain cheap grafters we do not see any progress. At the same time being faced with the reality of created mess there are heard voices even among the governing Alliance, which claims that the roots of the underlying economy and corruption descended from the highest echelons of the power. Even the Prime Minister of the Republic of Moldova, Vladimir Filat was under the necessity to acknowledge the existence of "fish" and "meat mafias" in 2009. The fact was recognized, but till present there has been nothing undertaken to eradicate them, and we still pay an additional third part for seafood.

An equally dramatic situation is recorded on the oil market too. It is known that the retail